

RIIGIKOHUS

RIIGIKOHUS

ÕIGUSTEABE OSAKOND

Korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastamine

JäätS § 69 lg 4 alusel

Kohtupraktika lühianalüüs

Liina Kanger

haldusõiguse analüütik

Tartu

September 2011

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Jäätmeveoga liitunuks lugemine	4
2. Jäätmevaldaja	4
3. Korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastamine	5
3.1 „Korraldab jäätmekäitluse ise“	6
3.2 „Kinnistul ei elata või seda ei kasutata“	7
3.3 Jäätmeveoga liitunuks lugemise vaidlustamine.....	8
3.4 Jäätmehoolduseeskirja põhiseaduspärasuse kontroll.....	8
Kokkuvõte	9

Sissejuhatus

Käesolev kohtupraktika lühianalüüs uurib võimalusi isiku kohustusliku jäätmeveoga liitumisest vabastamiseks. JäätS § 69 lg 4 näeb ette, et kui kohaliku omavalitsuse üksus on veendunud, et kinnistul ei elata või kinnistut ei kasutata, võib ta jäätmevaldaja erandkorras vabastada tema taotluse alusel teatud tähtajaks korraldatud jäätmeveoga liitumisest.

Kohustusliku jäätmeveo keskseks probleemiks jäätmevaldaja jaoks on ilmselt tasude oluline erinevus valdade lõikes. Riigikontrolli 2008. aastal tehtud ülevaate andmetel Riigikogule erinevad jäätmeveo piirhinnad ja konkursi tulemusena kujunenud hinnad osas KOV-des kuni kaks korda.¹ Säästmaks jäätmeveole kuluvaid summasid, taotlevad inimesed korraldatud jäätmeveost vabastamist. Põhjused selleks on eranditult majanduslikud. Kaebuse esitajad toovad oma kaebustes välja, et ise prügi vedada (s.t viia linna prügikasti) on odavam ja paindlikum² või et jäätmeid ei teki üldse või tekib väga vähe, nt kui ei elata kinnistul alaliselt, vaid ainult suveperioodil. Sel juhul ei soovita maksta ka prügiveo eest. Tallinna halduskohus selgitab ühes oma otsustest, et korraldatud jäätmeveo ideeks on nn solidaarsuse põhimõte, st et tasutakse nii süsteemi toimimise kui ka prügi tekitamise eest.³ Vaidlused tõusetuvadki pinnalt, et jäätmevaldajad ei soovi rahastada ainult süsteemi toimimist.

Eelmainitud Riigikontrolli ülevaate andmetel erineb korraldatud jäätmeveost vabastatute osakaal omavalitsustes mitmeid kordi (0,1–28%).⁴ Seadmata kahtluse alla vabastamiste õigsust, rõhutas Riigikontroll, et vabastuste põhjendatust peab toetama regulaarne järelevalve.⁵ Käesolev kohtupraktika analüüs ei ole küll kirjutatud eesmärgiga teha Riigikontrolli poolt soovitatud regulaarset järelevalvet KOV-de üle, kuid käesolevas

¹ Riigikontrolli ülevaade jäätmehoolduse olukorrast valdades ja linnades. Riigikontrolli ülevaade Riigikogule, Tallinn, 22. juuli 2008, lk 2. Kättesaadav:

<http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1077576/Ylevaade+jaatmehooldusest.pdf>.

² Vt nt TlnHKo 29.10.2010, haldusasi 3-10-1337.

³ TlnHKo 13.05.2010, haldusasi 3-09-2645, p 26.1

⁴ Riigikontrolli ülevaade, lk 16 (p 47).

⁵ Riigikontroll analüüsis valitud KOVides korraldatud jäätmeveost vabastamise praktikat, millest selgus, et KOVide praktika vabastuste võimaldamisel ning vabastamisel aktsepteeritavad põhjendused on küllaltki erinevad. Sarnane on KOVides majandustegevuses osalevate isikute (nt kauplusteketid) vabastamine, kes on juba varasemast ajast korraldanud oma jäätmete äraveo ise. Vabastusi on antud ka põhjustel nagu ebasobivad teeolud (vedaja on mõnel pool nõudnud kindla laiusega teed), kinnistu koos sellel asuva hoonestusega ei ole aastaringi kasutuses (nt suvemajad, garaažid) või kasutatakse naaberkinnistuga ühist konteinerit. Seejuures võib ühes KOVis asuv suvemaja omanik saada vabastuse, kuid sarnastel tingimustel teises KOVis kasutatava suvemaja omanik mitte. Vabastamise alternatiivina on üsna levinud algselt kinnitatud konteinerite tühjendamissageduse muutmine, mida mõnes KOVis on praeguseks rakendatud juba ligikaudu kolmandikule jäätmevaldajatest. Kõrvuti korraldatud jäätmeveost vabastamise taotluste menetlemisega korrastatakse mitmel pool ka jäätmevaldajate registrit, millesse algselt kantud andmed on osutunud ebaõigeteks (nt on sattunud registrisse hoonestamata kinnistud, kinnistuid väljaspool jäätmeveopiirkonda jms). Riigikontrolli ülevaade, lk 15-16 (p 46).

kirjeldatakse, kas kohtupraktika näeb jäätmeveoga liitumisest vabastamises suurt erandit või on seda teatud juhtudel siiski võimalik teha ning osaliselt peegeldub sellest ka KOV-de praktika. Uuritavateks küsimusteks on, keda käsitleda jäätmevaldajana, kes tuleb lugeda jäätmeveoga liitunuks ja keda saab liitumisest vabastada ning kuidas liitumist vaidlustada.

Analüüsitava materjali moodustasid 9 halduskohtu ja 6 ringkonnakohtu lahendit vahemikust 1. jaanuar 2009 kuni 1. september 2011, milles kõigis kohaldati JäätS § 69 lg-t 4.

Analüüsis esitatud seisukohtadel ei ole siduvat mõju ja need ei ole käsitatavad Riigikohtu seisukohana. Riigikohus võtab õiguslikke seisukohti vaid kohtulahendis.

1. Jäätmeveoga liitunuks lugemine

Jäätmevaldaja loetakse liitunuks korraldatud jäätmeveoga elu- või tegevuskohajärgses jäätmeveo piirkonnas (JäätS § 69 lg 1 ls 1). Tallinna Halduskohtu sõnades: „*Vastavalt JäätS § 69 lg-le 1 toimub korraldatud jäätmeveoga liitumine kõigile jäätmevaldajatele automaatselt seaduse alusel, st, et isikul puudub valik, kas korraldatud jäätmeveoga liituda või mitte.*“⁶ 19.07.2010 lisati seadusesse § 69 lg 1¹, mille järgi kohaliku omavalitsuse üksus informeerib kirjalikult jäätmevaldajat päevast, mil ta on liitunud korraldatud jäätmeveoga. Seega automaatse liitumise faktist saab isik teada.

2. Jäätmevaldaja

Jäätmevaldaja mõiste on määratletud JäätS §-s 9, mille tähenduses on jäätmevaldajaks jäätmetekitaja või muu isik või riigi või kohaliku omavalitsuse asutus, kelle valduses on jäätmed. Seadusandja on ilmselt püüdnud teha võimalikult kõikehõlmava loetelu, püüdes hõlmata nii jäätmetekitajad kui ka jäätmevaldajad, nii juriidilised isikud kui ka iseseisvaks juriidiliseks isikuks mitteolevad asutused. Samas kui avalik-õiguslike juriidiliste isikute puhul on arvestatud, et asutused ei ole juriidiliseks isikuks, siis eraisikute puhul ei ole ette nähtud, et juriidilise isiku vormi mitteomav ühing võiks olla jäätmevaldajaks. JäätS § 69 lg 2 kohaselt on jäätmevaldaja JäätS 4. peatüki tähenduses ka korteriühistu, selle puudumisel aga selle kinnisasja omanik, millel asub suvila, elu- või äriruum. Seadusandja mõte on olnud, et kui jäätmeid tekib, siis keegi peab olema jäätmevaldaja, sõltumata juriidilise isiku olemasolust või liigist. Tallinna Ringkonnakohus on hooneühistu kaebust läbi vaadates järeldanud: *Kuna kinnistul tekib jäätmeid, on kaebaja puhul tegemist jäätmevaldajaga.*⁷ Samale seisukohale on jõudnud ka Tartu halduskohus, pidades JäätS § 9 loetelu avatud loeteluks ja märkides, et definitsioon ei ole ammendav:

⁶ TlnHKO 10.09.2009, haldusasi 3-09-1135.

⁷ TlnRKO 20.03.2009, haldusasi 3-07-2566, p 13.

/---/ kaebaja poolt esitatud taotluses korraldatud jäätmeveoga mitteliitumise kohta on märgitud, et JäätS § 69 lg 2 kohaselt ei ole hooneühistud (garaažid) jäätmevaldajad. JäätS § 69 lg 2 sätestab, et jäätmevaldaja käesoleva peatüki tähenduses on ka korteriühistu, selle puudumisel aga selle kinnisasja omanik, millel asub suvila, elu- või äriruum. Seega saab nimetatud õigusnormi alusel asuda seisukohale, et jäätmevaldajate loetelu ei ole lõplik, sest kooskõlas JäätS §-ga 9 jäätmetekitaja on isik või riigi või kohaliku omavalitsuse asutus, kelle tegevuse käigus tekivad jäätmed või isik, kelle tegevuse tulemusel jäätmete olemus või koostis muutub.⁸

Antud näites esitas kaebuse hooneühistu.⁹ Kirjanduses on märgitud, et jäätmevaldajaks tuleks analoogiliselt korteriühistuga lugeda ka suvila- või aiandusühistut.¹⁰

Jäätmevaldajaks olemist ei takista see, et kinnistul pole ehitisi, samuti see, kui need ehitised pole püstitatud õiguslikul alusel ega kantud ehitisregistrisse. Tallinna Ringkonnakohtu seisukoha järgi tuleks JäätS § 69 lg 2 sisustamisel lähtuda eeldusest, et korraldatud jäätmevedu hõlmaks elukondlikku kinnisvara, mille kasutamisel eeldatavalt tekivad olmejäätmed.¹¹ Soojak või vagunelamu on ehitised EhS § 2 lg 1 tähenduses ja kinnistu omanik, kelle kinnistul need asuvad, on jäätmevaldaja.

Seaduse seletuskirja kohaselt võib jäätmevaldajana käsitleda ka kinnistu omanikuga võrreldavat haldajat või rendi (üüri)lepingu alusel toimivat kinnistu haldajat,¹² kohtupraktikat aga valdajate suhtes vaadeldud perioodis ei olnud. Seega ei ole teada, kas kohtupraktika kinnistu valdajat jäätmevaldajana käsitleks

3. Korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastamine

Selleks, et säästa korraldatud jäätmeveo tasusid, on inimesed valmis elama vagunelamus või jätma allkirjastamata jäätmekäitluslepingu jäätmevedajaga, arvates, et sel viisil loetakse nad jäätmeveoga mitteliitunuks.¹³ Tegelikult võimaldab isiku korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastada JäätS § 69 lg 4 alusel esitatud põhjendatud avaldus ja seda siiski üksnes

⁸ TrtHKo 9.11.2009, haldusasi 3-09-458.

⁹ Hooneühituseadus § 1 lg 1: Hooneühistu on tulundusühistu, mille eesmärk on toetada ja soodustada oma liikmete majanduslikke huve läbi ühise majandustegevuse kinnisasja või hoonestusõiguse ning selle osaks oleva hoone omamisel ja valitsemisel, võimaldades hooneühistu liikmetel hoone kindlaksmääratud osade ainukasutust.

¹⁰ J. Ratas, R. Ratas Jäätmetest ja jäätmeseadusest – Keskkonnatehnika 5/2005.

Seadus aiandus- ja suvilakooperatiivide vara erastamise kohta § 7 sätestab, et ühisesse omandisse jäetud vara valitsemiseks võivad omanikud kooperatiivi ümber kujundada, asutada äriühingu või sõlmida ühise tegutsemise lepingu. (Vastu võetud 15.06.1992, RT 1992, 28, 371, jõustumine 01.07.1992). Seega pole välistatud, et aiandus- ja suvilaühistud tegutsevad ka äriühingu või seltsingu vormis.

¹¹ TlnRKo 28.03.2011, haldusasi 3-09-2645, p 15.

¹² Jäätmeseaduse ja maapõueseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri, lk 37.

¹³ TlnHKo 13.05.2010 ja TlnRKo 28.03.2011, haldusasi 3-09-2645. (TlnHKo: Lepingu sõlmimine või sõlmimata jätmise kaebaja ja jäätmevedaja vahel ei avalda mõju JäätS tulenevate kohustuste täitmisel, p 23).

piiratud juhtudel. Kohtupraktika on kujunenud selliseks, et vabastamisel tuleb kaaluda avalikku huvi.

Tallinna Halduskohtu sõnades: *JäätS § 69 lg 4 eesmärgiks on jäätmevaldajatele nende soovi korral võimaluse loomine korraldatud jäätmeveoga mitteliitumiseks. Seda sätet on kohtupraktikas tõlgendatud nii, et seadust tuleb tõlgendada vastupidiselt; erandi tegemisel ja võimaldamisel peab kohalik omavalitsus arvestama avaliku huviga, et olmejäätmete käitlemisega ei kahjustataks keskkonda ja avalikku tervist ning et jäätmekäitlus toimuks vastavalt kehtestatud nõuetele ja et selle üle oleks võimalik teostada kontrolli. Erandi tegemiseks tuleb esitada avaldus, mille alusel antakse korraldus ja vastavalt sellele korraldusele saab lugeda isiku mitteliitunuks mõjuval põhjusel. Seega tuleb korraldusega lahenda küsimus, kas kaebaja taotlus on mõjuvate põhjustega, et arvata ta korraldatud jäätmeveost eemalejäänuks, nn automaatselt vabastust korraldatud jäätmeveost ei toimu.*¹⁴

Seesama, et erandi tegemine peab olema avalikes huvides, on kõlanud ka teistes kohtuotsustes,¹⁵ seda nii varasemalt kehtinud § 60 lg 4 sõnastuse (vt p 3.1) kui ka praegu kehtiva sõnastuse korral (vt p 3.2).

3.1 „Korraldab jäätmekäitluse ise“

Kuni 19.07.2010 sätestas JäätS § 69 lg 4, et valla- või linnavalitsus võib erandkorras teatud tähtajaks jäätmevaldaja lugeda korraldatud jäätmeveoga mitteliitunuks tema põhjendatud avalduse alusel, kui ta korraldab jäätmekäitluse ise. Kohtupraktikas on selgitatud, et jäätmevaldajale erandi tegemise võimalused on eeltoodud sätte alusel väga piiratud.

Tallinna Ringkonnakohus sõnastas oma 11.07.2008 otsuses haldusasjas nr 3-06-2463 edasist praktikat suunava reegli,¹⁶ et sätte alusel erandi tegemine on lubatud juhul, kui valla- või linnavalitsusel on võimalik piisava kindlusega järeldada, et avaldaja korraldab jäätmekäitluse ise kooskõlas jäätmekäitluse nõuetele, jäätmekäitluse ise korraldamiseks on mõjuv põhjus ning erandit taotletakse kindlaks ajavahemikuks. Erandi tegemisest tuleb keelduda, kui vähemalt üks neist tingimustest pole täidetud.

Sealjuures ei pidanud ringkonnakohus jäätmekäitluse ise korraldamiseks olukorda, kus jäätmevaldaja viib tekitatud jäätmed mitte lähimasse jäätmekäitluskohta, vaid teise korraldatud jäätmeveopiirkonda ja annab seal üle vastavas veopiirkonnas eri- või ainuõigust omavale ettevõtjale. Korraldatud jäätmevedu tähendab seda, et jäätmevaldajad annavad oma olmejäätmekäitlemiseks üle olmejäätmekäitluse määratud piirkonnast jäätmekäitluskohta kogumise ja vedamisega tegelevale kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud konkursi korras

¹⁴ TlnHKo 13.05.2010, haldusasi 3-09-2645, p 24.

¹⁵ Vt nt TlnHKo 29.10.2010, haldusasi 3-10-1337, p 7.

¹⁶ Vt nt TlnHKo 13.05.2010, haldusasi 3-09-2645, p 24.

valitud ettevõtjale (JäätS § 66 lg 1). Sellest järeltas ringkonnakohus, et jäätmekäitlust erandina ise korraldades peab jäätmevaldaja saavutama samasuguse tulemuse kui korraldatud jäätmeveoga ning üldjuhul järgima ka samu nõudeid, mis on kehtestatud veopiirkonnas konkursi alusel jäätmeveo ainu- või erioigust omavale ettevõtjale. Muuhulgas peab jäätmevaldaja jäätmekäitlust ise korraldades tagama, et olmejäätmed kogutakse ja veetakse nende tekkimise kohast jäätmekäitluskohta, leidis ringkonnakohus.

Mõjuvat erandlikku põhjust tõlgendavad kitsalt ka halduskohtud.¹⁷ Oluliseks põhjuseks saavad olla üksnes mingid erilised ja põhjendatud asjaolud avaldajal, milleks ei ole nt see, et avaldaja kasutab suvilat harva ning tekkivad jäätmed käideldakse kaebaja elukohajärgses jäätmeveopiirkonnas.¹⁸ Kohtupraktika andis selge signaali, et „korraldab jäätmekäitluse ise“ ei tähenda, et inimene viib ise oma prügikoti maalt linna prügikonteinerisse. Kohtupraktika asus niisiis väga kitsale tõlgendusele. Sätte sõnastuse probleemset tajus ka seadusandja ja seda muudeti.

3.2 „Kinnistul ei elata või seda ei kasutata“

19.07.2010 jõustus uus § 69 lg 4 sõnastus, milles lubati liitumisest vabastada jäätmevaldaja juhul, kui „kinnistul ei elata või kinnistut ei kasutata“. Selles, et kinnistul ei elata või kinnistut ei kasutata, peab kohaliku omavalitsuse üksus olema veendunud ja eelnevalt kohapeal kontrollima, et jäätmevaldaja korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastamise asjaolud on tõesed ja vabastamist võimaldavad (§ 69 lg 4²).

Seadusemuutus kitsendas erandi tegemise võimalust veelgi. Kohtupraktika jätkas kinnitamist, et suvilas alaliselt mitte-elamine ei ole aluseks korraldatud jäätmeveoga mitte liitumiseks.¹⁹ Kui isik kasutab suvilat harva ning jäätmeid tekib vähe, ei ole see iseenesest põhjuseks, et kohaldada JäätmeS § 69 lg 4 märgitud erandit. Kui isik on mitme kinnisasja omanik, siis on ta ka niisama mitmes kohas jäätmevaldaja JäätS tähenduses. JäätS § 69 lg 4 kohaldamiseks ei anna alust pelgalt see, et inimene ei ela kogu aeg samas kohas.

Kohtud rõhutavad, et neid asjaolusid saab arvestada ka korraldatud jäätmeveo raames nn kliendilepingu kaudu (jäätmekonteinerite tühjendamissagedust vähendatakse, jäätmevaldajad sõlmivad mitme naabriga (või terve aiandusühistu peale) konteineri ühiskasutuslepingu ning kasutavad ühist konteinerit või kasutavad kilekotte konteineri asemel).²⁰

¹⁷ Vt nt TlnHKo 19.03.2010, haldusasi 3-09-995, p 19.

¹⁸ TlnHKo 10.09.2009, haldusasi 3-09-1135.

¹⁹ TlnHKo 14.08.945, haldusasi 3-09-945, TlnHKo 10.09.2009, haldusasi 3-09-1135.

²⁰ TlnHKo 13.05.2010, haldusasi 3-09-2645, p 26.1 ja TlnRko 28.03.2010, haldusasi 3-09-2645, p 15.

3.3 Jäätmeveoga liitunuks lugemise vaidlustamine

Jäätmeveoga liitumisest vabastamise taotluse rahuldamata jätmise korral saab selle vaidlustada halduskohtus, võlaõiguslikke vaidlusi jäätmevedajaga aga lahendada maakohtus.

Riigikohtu halduskolleegiumi 29. jaanuari 2009. a otsuses 3-3-1-78-08 on selgitus KOV, jäätmevedaja ja jäätmevaldaja kolmiksuhte kohta, milles Riigikohus märgib, et jäätmeseadus ei sätesta seda, milline on korraldatud jäätmeveoga liitunuks lugemise õiguslik tähendus ning millised on liitumise tagajärjed. Halduskolleegium teeb selgeks, et Ragn-Sells AS poolt kaebajale esitatud arvete vaidlustamiseks saab kaebaja pöörduda maakohtusse²¹ ning et tsiviilõiguslik suhe jäätmevaldajaga ei teki ainuõiguse andmise korralduse ning selle lisaks oleva halduslepingu alusel. Halduslepingu, mis reguleerib eeskätt jäätmevedaja ja linna vahelisi õigusi ja kohustusi, punktide vaidlustamine ei saa olla kaebajale kasulik, sest esitatud teenustasu arvete ja nende tasumise kohustuse tekkimise aluseks ei ole haldusleping.²²

3.4 Jäätmehoolduseeskirja põhiseaduspärasuse kontroll

Jäätmeseaduse kooskõla põhiseadusega on kohtuotsustes nenditud üldsõnaliselt,²³ tõsisid kahtlusi regulatsiooni põhiseadusvastasuse kohta pole kerkinud. Jäätmehoolduseeskirjade nende sätete osas, mis sätestavad seadusega võrreldes laiemad võimalused teha jäätmevaldajale korraldatud jäätmeveoga liitumisest erandi tegemist, on paaril korral kohtu huviorbiiti jäänud (Saue valla jäätmehoolduseeskiri²⁴ ja Häädemeeste valla korraldatud jäätmeveole ülemineku korra ja rakendamise juhend²⁵), kuid kohtud pole pidanud konkreetse normikontrolli tingimustes võimalikuks nimetatud määruste kohaldamata jätmist ja põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse algatamist, sest sellest ei ole sõltunud kohtuasja lõpptulemus.

²¹ Seda on kaebuse esitajale meelde tuletanud nt TlnHKo 13.05.2010, haldusasi 3-09-2645, 23.

²² RKHKo 29.01.2009 haldusasi 3-3-1-78-08, p 13.

²³ TlnHKo 13.05.2010, haldusasi 3-09-2645, p 27.

²⁴ TlnRKo 28.03.2010, haldusasi 3-09-2645, p 18-19.

²⁵ TlnHK (Pärnu) 3.12.2010, haldusasi 3-10-829.

Kokkuvõte

Kokkuvõttes näitab jäätmeveoga liitumisest vabastamise problemaatika erahuvi ja avaliku huvi põrkumist. Avalikus huvis on võimalikult puhas keskkond ja kõigile ühetaoliselt korraldatud jäätmevedu ning veendumus, et jäätmed ei satu loodusesse, neid ei põletata vms; erahuvis on mitte rahastada jäätmeveo kui süsteemi toimimist ja saada oma jäätmetega hakkama võimalikult kokkuhoidlikult. Kohtupraktika lahendab selle vastasseisu ühemõtteliselt avaliku huvi kasuks. Üheski analüüsitud kohtuotsuses ei loetud isiku vabastamist kohustuslikust jäätmeveost põhjendatuks. Kolmel juhul rahuldati küll isiku kaebus ja kohustati KOV jäätmeveost vabastamise taotlust uuesti läbi vaatama, kuid seda menetluslikel põhjustel (haldusakti polnud piisavalt motiveeritud²⁶ või see oli vormistatud volikogu istungi protokollis osana ja sellest ei selgunud peamised kaalutlused²⁷).

Kohtupraktika on ühetaoline ja kinnitab selgelt, et jäätmeveoga liitumisest vabastamine on äärmiselt erandlik. Nii korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastamise varem kehtinud alust JääTS § 69 lg-t 4 sõnastuses „isik korraldab jäätmekäitlust ise“ kui ka praegu sõnastust „kinnistul ei elata või seda ei kasutata“ tõlgendatakse kitsalt ning pidades silmas avalikku huvi jäätmeveosüsteemi käigushoidmiseks ning minimaalseks jäätmete omaalgatuslikuks veoks. Suvilas hooajaline elamine või mitmes kohas elamine iseenesest ei ole nendeks alusteks, et isikut jäätmeveost vabastada. Kulusid saab kokku hoida jäätmevedajaga lepingutingimustes kokku leppimise teel.

²⁶ TlnHKo 19.03.2010, haldusasi 3-09-995 ja TlnHKo 16.11.2009, haldusasi 3-08-1595.

²⁷ TlnHK (Pärnu) 3.12.2010, haldusasi 3-10-829.